

**Stanowisko
Zgromadzenia Ogólnego
Śląskiego Związku Gmin i Powiatów
z dnia 29 sierpnia 2019 r.**

w sprawie: **21 tez samorządowych**

Zgromadzenie Ogólne Śląskiego Związku Gmin i Powiatów wyraża uznanie dla samorządowców, którzy podczas spotkania pt. *Samorządna Rzeczpospolita* w dniu 4 czerwca 2019 r. w Gdańsku rozpoczęli ważną debatę na temat przyszłości polskiego samorządu terytorialnego, formułując propozycję 21 tez samorządowych. Zdecydowanie podzielamy pogląd, iż Polska potrzebuje poważnej, merytorycznej debaty nad dorobkiem, stanem oraz przyszłością samorządu terytorialnego, który od blisko 30 lat jest fundamentem rozwoju naszego kraju. Postępująca centralizacja Państwa oraz sukcesywne ograniczanie możliwości finansowych samorządów terytorialnych mogą doprowadzić w niedługim czasie do ich całkowitej zapaści, a co za tym idzie - odebrania obywatelom wpływu na podstawowe usługi publiczne. Polski samorząd terytorialny wielokrotnie udowodnił, że jest sprawną, przyjazną administracją, skutecznie wychodzącą naprzeciw potrzebom społeczeństwa. Władze Rzeczpospolitej Polskiej powinny dążyć do poprawy jego funkcjonowania, a co za tym idzie do zapewnienia trwałych podstaw rozwoju Państwa i podnoszenia poziomu życia jego obywateli. Postulaty przedstawicieli środowisk samorządowych winny być traktowane jako istotna wskazówka dla osiągnięcia powyższych celów.

Śląski Związek Gmin i Powiatów skupiający zdecydowaną większość jednostek samorządu terytorialnego z terenu województwa śląskiego odpowiedział na apel inicjatorów 21 tez i poddał je szerokim konsultacjom w ramach środowiska samorządowego. Zorganizowano spotkania poświęcone tej tematyce we wszystkich czterech subregionach województwa śląskiego, w których udział wzięło łącznie ponad 80 osób – przedstawiciele jst. Poniżej przedstawiamy najważniejsze wnioski płynące z powyższych spotkań, które mogą być w naszej ocenie istotne dla mających zostać sformułowanych w dniu 31 sierpnia br. w Gdańsku postulatów samorządowych.

Uwagi ogólne

Zakres tematyczny 21 tez samorządowych jest bardzo szeroki i dotyczy wielu spraw o różnym stopniu istotności. Dodatkowo część tez jest szczegółowo rozwinięta, podczas gdy inne są sformułowane ogólnikowo. Proponujemy zmniejszenie ostatecznej liczby postulatów, tak aby obejmowały one tylko zagadnienia najbardziej istotne – kluczowe z punktu widzenia aktualnej kondycji, a także przyszłości samorządów, ewentualnie uszeregowanie 21

postulatów w kolejności odzwierciedlającej ich rzeczywistość, aktualną wagę dla środowiska samorządowego. Dodatkowym postulatem jest doprecyzowanie części zapisów, tak aby jednoznacznie wskazywały intencje i nie mogły podlegać błędnej interpretacji (co ma miejsce w przypadku części też w ich aktualnym brzmieniu).

Finanse samorządowe

Kluczowym zagadnieniem dla przyszłości polskiego samorządu jest kwestia zapewnienia odpowiednich środków finansowych na realizację poszczególnych zadań. Ważnym kontekstem tego postulatu są wprowadzane aktualnie zmiany podatkowe, skutkujące zmniejszeniem wpływów do budżetów samorządowych z tytułu udziałów w podatku PIT. Jednoznaczny sprzeciw naszego środowiska rodzi sytuacja, w której Rząd zapowiadając popularny społecznie i przez wielu uważany za słuszny, postulat obniżania podatków realizuje go w odniesieniu do podatku, w którym samorząd terytorialny ma około 50% udział. W związku z powyższym wnosimy o uzupełnienie też 12 i 13 o jasno sformułowany postulat dotyczący samorządowej części PIT, tak aby władze centralne uchwalając obniżki tego podatku mogły obniżać wyłącznie część przypadającą budżetowi Państwa, pozostawiając jst swobodę kształtowania swojej części tego podatku zgodnie z potrzebami oraz oczekiwaniami społeczności lokalnych i regionalnych. Dodatkowym bardzo istotnym postulatem jest konieczność wprowadzenia standardów finansowania usług publicznych zleczanych do realizacji samorządom. Obecna, wysoce nietransparentna praktyka uznaniowego przyznawania środków na zadania zlecone prowadzi do konieczności współfinansowania ich w coraz większym stopniu z dochodów własnych jst.

Edukacja

Teza nr 6 dotycząca edukacji powinna zawierać jasno określony postulat przywrócenia samorządom faktycznego wpływu na organizację oświaty na swoim terenie (swoboda kształtowania sieci szkół, oddziałów oraz zatrudniania nauczycieli) z zapewnieniem jasnych, powtarzalnych oraz zapewniających środki w wystarczającej wysokości kryteriów przyznawania subwencji oświatowej. Rosnąca „luka oświatowa” oraz nasilające się przerzucanie na samorzady kosztów kolejnych działań Rządu w dziedzinie edukacji sprawia, że coraz większa część środowiska samorządowego skłania się ku postulatowi, aby to Państwo przejęło obowiązek wypłat wynagrodzeń w edukacji, a w kompetencji samorządów pozostawiło jedynie gospodarowanie bazą oświatową.

Kwestie wymagające doprecyzowania

Doprecyzowania wymaga w szczególności kilka tez, które w odbiorze społecznym w trakcie dotychczasowych konsultacji spotkały się z zarzutami sprzeczności z Konstytucją RP oraz nadmiernej decentralizacji Państwa, tj.:

Teza nr 3 samorządowy Senat – powinna zostać doprecyzowana o zapis o konieczności zniesienia ustawowego zakazu łączenia mandatu senatora z mandatem wójta, burmistrza, prezydenta miasta.

Teza nr 8 zdrowie – konieczne jest jasne określenie niedopuszczalności przerwania kosztów funkcjonowania służby zdrowia na społeczności lokalne.

Teza nr 17 ograniczenie biurokracji – urząd wojewody, który jest przedstawicielem rządu w terenie jest zapisany w Konstytucji RP. Pożądane jest jasne określenie ograniczenia jego roli do funkcji reprezentanta rządu oraz instytucji odpowiedzialnej za nadzór prawny przy jednoczesnym dowartościowaniu samorządu województwa jako właściwego gospodarza regionu.

Teza nr 19 odpartyjnienie mediów publicznych – proponujemy postulat udziału władz regionalnych i/lub lokalnych w radach programowych lokalnych ośrodków mediów publicznych, tak aby przełamać obecny polityczny monopol, a nie zastępować go innym.

Załącznikiem do niniejszego stanowiska są wyniki ankiet wypełnianych przez uczestników ww. spotkań konsultacyjnych, które mogą posłużyć dla określenia wagi poszczególnych tez.

Piotr Kuczera
Przewodniczący
Zgromadzenia Ogólnego

RAPORT ZE SPOTKAŃ KONSULTACYJNYCH DOT. 21 TEZ SAMORZĄDOWYCH W 4 SUBREGIONACH WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

łączna liczba ankiet ze wszystkich subregionów województwa śląskiego: **100**

W jakim stopniu uczestnicy spotkań zgadzają się z każdą tezą - ocena od 5 do 1 gdzie:

5 - zgadzam się w pełni i popieram,

4 - zgadzam się i popieram,

3 - nie zgadzam się w pełni, ale nie blokuję dalszych prac nad tą tezą i dlatego udzielam jej swojego poparcia,

2 - teza wymaga przegadania, nie w pełni zgadzam się z nią i nie udzielam jej swojego poparcia,

1 - absolutnie się nie zgadzam i nie udzielam swojego poparcia

0 – nie wiem, nie mam zdania

TEZY	OCENA					
	5	4	3	2	1	0
1. Pełne prawo wspólnoty samorządowej do samodzielnego decydowania o całości kształcie praw lokalnych,	71	17	4			
2. Budowa społeczności lokalnej solidarnej i otwartej, przeciwdziałanie wykluczeniom,	66	24	6	2	1	
3. Przekształcenie Senatu RP w Izbę Samorządową,	41	35	13	7	1	2
4. Prawo społeczności lokalnej do decydowania o przyszłości swojej małej ojczyzny – zniesienie odgórnego ograniczenia kadencyjności,	69	18	8		3	1
5. Obowiązek konsultowania z przedstawicielami samorządu i społeczności lokalnej wszystkich projektów ustaw,	64	20	10	4	1	1
6. Zwiększenie nakładów na edukację, godne pensje nauczycieli,	79	16	4	1		
7. Niezależna kultura angażująca społeczności lokalne,	43	41	12	2		1
8. Decentralizacja służby zdrowia,	38	34	19	5		4
9. Skuteczna ochrona środowiska,	70	26	2	1		1
10. Ochrona krajobrazu i przestrzeni publicznej,	48	35	14		1	1
11. Rozwój budownictwa komunalnego i społecznego,	44	33	15	2	1	2
12. Samodzielność samorządów w zakresie podatków lokalnych oraz działalności gospodarczej,	70	22	5	2		1
13. Środki z budżetu państwa muszą być adekwatne do zakresu zadań realizowanych przez samorządy,	90	8	1		1	
14. Decentralizacja rozdziału funduszy unijnych,	59	33	5	1		1
15. Przekazanie społecznościom lokalnym mienia publicznego,	40	38	13	3	2	1
16. Swoboda tworzenia związków metropolitalnych i obszarów funkcjonalnych,	34	39	20	4		3
17. Likwidacja urzędu wojewody. Pozostawienie władzy centralnej nadzoru nad legalnością działania jednostek samorządu terytorialnego,	25	34	22	9	6	3
18. Zwierzchność powiatów i samorządów wojewódzkich nad zespolonymi służbami,	31	36	22	5	1	3
19. Odpolitycznienie mediów publicznych,	67	19	7	6	1	
20. Policja municypalna,	18	35	25	9	4	8
21. Przywrócenie służby cywilnej.	45	38	12	2	2	1